

Americanii și Europa

Catherine Durandin,

Statele Unite, mare putere europeană

Editura Cartier, 2007

Cititorii români o cunosc pe Catherine Durandin mai ales din postura de istoric preocupat de traiectoria României postcomuniste. Autoarea a unei interesante și mult dezbătute istorii postrevoluționare a țării noastre, Durandin își deplasează centrul intereselor intelectuale către relația dintre Statele Unite și Europa, în perioada post-război rece. Rezultatul este o evaluare a relațiilor transatlantice recente, a cărei miză e înțelegerea importanței prezenței Statelor Unite în Europa de astăzi.

Tema nu este nouă. Evoluțiile post -11 septembrie 2001 și războaiele în Afghanistan și Iraq au făcut să se vorbească mult - atât în mediile politice oficiale, cât și în cele academice și în mass-media – despre rolul SUA în Europa și în lume, ca și despre o nouă etapă în relațiile transatlantice. Durandin merge înapoi pe firul evenimentelor pentru a dovedi că nu 9/11 este momentul distanțării Americii de Europa. Amintind că relațiile transatlantice au avut mereu suișuri și coborîșuri, autoarea consideră că momentul căderii Cortinei de Fier este cel care a dat semnalul recentelor schimbări.

De aceea, prima parte a lucrării analizează atitudinile politicienilor europeni și americani față de Vechiul Continent, la sfârșitul anilor '80 și începutul anilor '90. Helmut Kohl, François Mitterrand, Ronald Reagan, George Bush senior și, nu în ultimul rând, Mihail Gorbaciov se perindă în paginile cărții ca principali actori ai unei piese a cărei miză este stabilirea viitorului Europei. Între proiectul Casei Comune Europene, ce imagina o Europă deschisă colaborării cu URSS, și cel al unei Europe atlantiste, orientată către SUA, cel din urmă a avut un clar câștig de cauză, odată cu dispariția Uniunii Sovietice.

Primii ani post-război rece au confirmat tendința, iar implicarea Statelor Unite în soluționarea crizelor din Balcani și în integrarea în NATO a fostelor țări comuniste a

făcut să se vorbească despre SUA ca putere europeană. Titlul articolului lui Richard Holbrooke, *Атланта, a European Power*, apărut în 1995 în revista *Foreign Affairs*, adaptat și folosit și de Durandin ca titlu pentru cartea sa, părea cum nu se poate mai nimerit. Prezența americană în Europa era vizibilă și benefică, oferind soluții unor probleme în fața cărora europenii se dovediseră a fi insuficient pregătiți.

Cum se explică, atunci, răcirea relațiilor transatlantice? În primul rând, e vorba despre dispariția inamicului comun, a URSS, fapt ce a făcut ca Europa să se simtă mai puțin amenințată și, implicit, mai puțin dependentă de umbrela de securitate americană. În al doilea rând, nașterea și evoluția UE i-a făcut pe mulți să vadă coagularea unei identități europene construită în opoziție față de America. Nu în cele din urmă, politica extenă americană de după 11 septembrie 2001 a stîrnit reacții adverse în Europa, reacții care au plasat adesea țările europene pe poziții diferite, așa cum s-a întâmplat în cazul războiului din Irak.

Unul din elementele de noutate aduse de Catherine Durandin este includerea țărilor "noii Europe" în analiza relațiilor Europa – America. Bună cunoscătoare a realităților din această parte a lumii, Durandin vede Europa Centrala și de Est ca pe un element important al ecuației transatlantice actuale. Deși dornice să beneficieze cât mai mult de avantajele oferite de parteneriatul cu SUA, țările "noii Europe" nu trebuie privite cu ostilitate sau teamă, ca potențiali cai troieni ai Americii în Uniunea Europeană.

Cartea este scrisă în stilul tranșant, adesea critic, folosit și în lucrările anterioare. Se simte adierea antiamericanismului *à la française*, dar săgeți critice sînt îndreptate și către Europa, a cărei incapacitate de a-și gestiona singură problemele a făcut necesară prezența americană pe continent. Autoarea pledează pentru o reconciliere politică necesară ambelor părți, avînd în NATO alianța militară transatlantică, iar în relațiile comerciale și culturale, principale repere și puncte de sprijin.